

ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN BİREYLER İÇİN

(0-36 AY)

ERKEN ÇOCUKLUK ÖZEL EĞİTİM

ÖĞRETMEN KILAVUZU

ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN BİREYLER İÇİN

(0-36 AY)

ERKEN ÇOCUKLUK ÖZEL EĞİTİM

ÖĞRETMEN KILAVUZU

Koordinatör

Prof. Dr. İbrahim Halil DİKEN

BİLİŞSEL GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Meral Çilem ÖKCÜN AKÇAMUŞ
Emel ERGİN

ALICI DİL GELİŞİM ALANI & İFADE EDİCİ DİL GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Özlem DİKEN
Doç. Dr. Hasan GÜRGÜR
Zülfiye GÖL

KABA MOTOR GELİŞİM ALANI & İNCE MOTOR GELİŞİM ALANI

Doç. Dr. Mehmet YANARDAĞ
Öğr. Gör. Ali KAYMAK
Oğuzhan DALLI

UYUMSAL BECERİLER GELİŞİM ALANI

Dr. Öğr. Üyesi Veysel AKSOY
Çağrı GİRAY
Doğan IŞIKLAR

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI

Dr. Öğr. Üyesi Avşar ARDIÇ
Elif ERKOCA AKKÖSE

Çocuk Gelişim Uzmanları

Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN
Öğr. Gör. Dr. Semra ŞAHİN

DİL UZMANI

Afife Nurten AYTAÇ

GÖRSEL TASARIM ve RESİMLEME

Sabri AKKERMAN

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi
özümnden çok sevmektir.

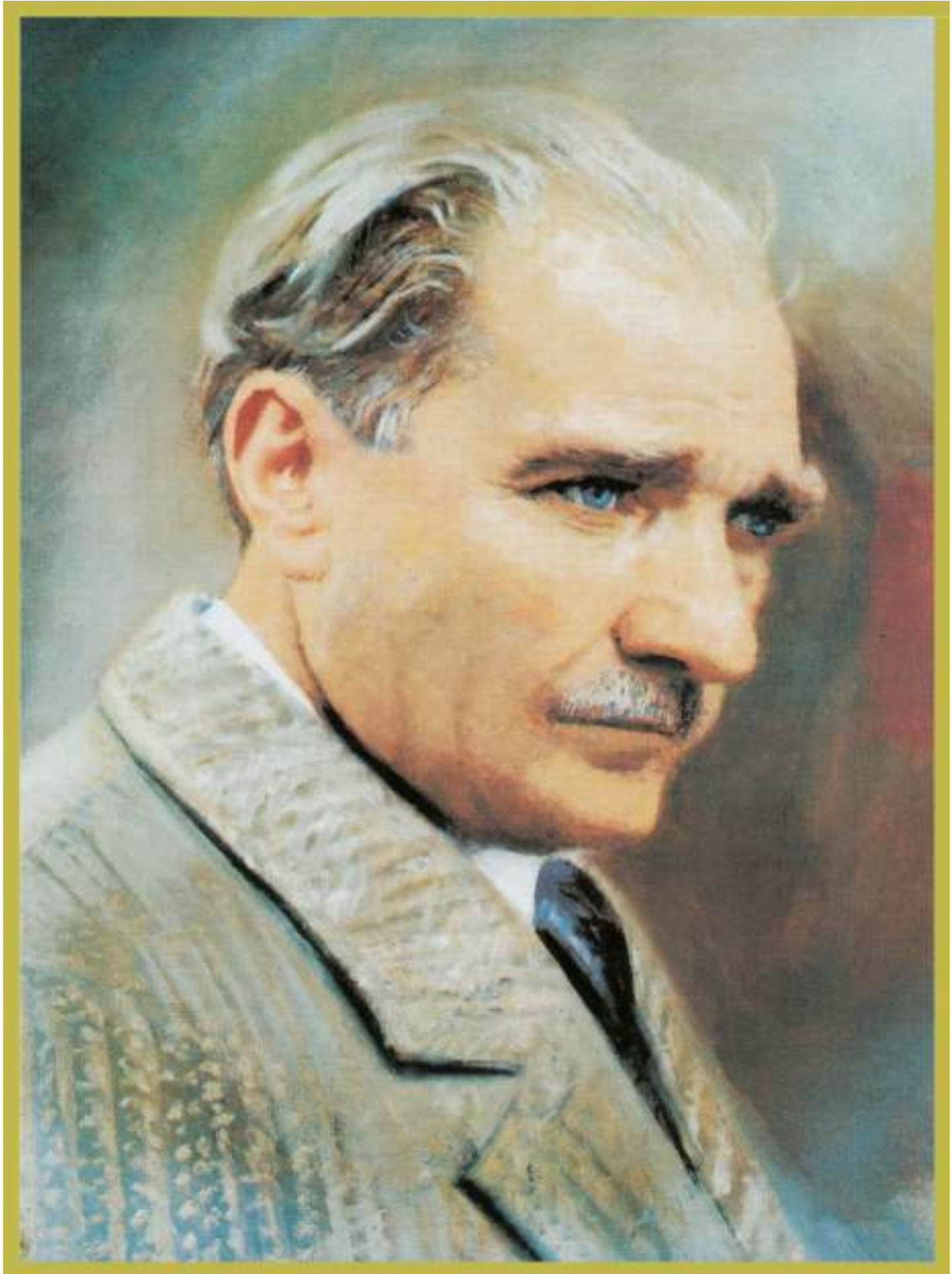
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Giriş	8
İlk Başvuru Süreci	9
İlk Danışmanlık Oturumunun Gerçekleştirilmesi.....	9
Çocuğun "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" Doğrultusunda Değerlendirilmesi	10
Çocuğun BEP'inde Yer Alacak Kazanımların Belirlenmesi ve BEP'in Oluşturulması.....	11
Programın Çocuğa, Evde Nasıl Uygulanması Gerektiğinin Ebeveyne/Birincil Bakıcılara Öğretilmesi.....	12
"Ebeveyn-Bebek Grubu" ve "Oyun Grubu"nun Belirlenmesi	14
Ebeveyn-Bebek Grubu	15
Oyun Grubu	15
Oyun Grubu Eğitimlerinin Öğretimsel İlkeleri ve Fiziksel Ortam Düzenlemeleri	16
Grup Eğitimlerinde Fiziksel Ortam	18
İzleyen Danışma Oturumları	19
Üst Eğitim Kademesine Geçiş	20
Ekler	21
Aile Bilgi Formu	22
Örnek Oyun Grubu Programı (Sabah Grubu).....	24
Örnek Oyun Grubu Programı (Öğlen Grubu).....	25
Örnek Bireysel Hedeflere Göre Hazırlanmış Haftalık Program.....	26
Örnek Oyun Grubu Temaları/Alt Temalar	28
Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)	29
Uygulama İlkeleri	37
Kaynakça	41

Giriş

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı", gelişimsel yetersizliği ya da riski bulunan 0-36 aylık çocukların evde ve okulda gelişimlerinin desteklenmesini sağlayacak bir öğretim programı olma özelliğini taşımaktadır. Bu kılavuz, öğretim programının etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamak ve programın uygulanmasında öğretmenlere yol göstermek amacıyla oluşturulmuştur. Programın temel felsefesi, yapısı, genel amaçları, içeriği, program için önerilen yöntem ve teknikler ile ölçme ve değerlendirme yaklaşımları, öğretim programının başında yer almaktadır. Öğretim programında ayrıca, programda yer alan kazanımlar ve programın uygulanmasına ilişkin genel ilkeler sıralanmıştır. Öğretim programı 7 gelişim alanından ve toplamda 621 kazanımdan oluşmaktadır. Çocukların takvim yaşlarına göre doğumlarını takip eden ilk günden başlayarak 36 aylık olana kadar her bir gelişim alanında geçecekleri evreler ve edinecekleri kazanımlar sıralı bir şekilde öğretim programında yer almaktadır. Öğretim programının uygulanması için oluşturulan öğretmen kılavuzu, veli kılavuzu, etkinlik kartları, değerlendirme kitapçığı, örnek "Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı" (BEP) formları gibi diğer bileşenler, öğretim programının etkili bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırmak ve desteklemek amacıyla oluşturulmuştur.

Bu kılavuzda, öğretmenlerin öğretim programını uygularken nasıl bir sıra izleyecekleri ve programın uygulanmasının her bir aşamasında neler yapacakları açıklanmaktadır. Programın uygulanması ailenin başvurusu ile başlamakta ve çocuğun bir üst eğitim kademesine geçişi ile sonlanmaktadır. Bu doğrultuda özel eğitime ihtiyacı olan çocukların gelişimlerinin, sağlanan program doğrultusunda desteklenmesinde aşağıda verilmiş olan sıralamanın kullanılması önerilmektedir.

- Çocuğunun eğitimi amacıyla başvuran aileye okulda/kurumda ilk danışmanlık randevusunun verilmesi,
- Öğretmenler, çocuk ve ailenin ilk buluşmasında "Aile Bilgi Formu"nun çocuğun ebeveynleri ile birlikte doldurulması ve "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" ile programa dayalı olarak değerlendirilmesi,
- Programa dayalı değerlendirme sonrası, her bir gelişim alanında, çocuğun yaş düzeyinde ve yaş düzeyinin altında bulunan ve çocuk tarafından gerçekleştirilemeyen kazanımların belirlenmesi,
- Belirlenen kazanımları içerecek şekilde BEP oluşturulması,
- Belirlenen kazanımların evde çocuğa kazandırılması için ebeveynlere, programın kullanımının ve hedef kazanımların öğretiminin nasıl yapılacağına öğretilmesi,
- 0-18 ay aralığındaki çocukların ebeveynleri ile birlikte katılacakları, okulda/kurumda oluşturulmuş olan "Ebeveyn-Bebek Grubu"nun ve 18-36 ay aralığındaki çocukların katılacakları okulda/kurumda oluşturulmuş olan "Oyun Grubu"nun belirlenmesi,
- Belirli zaman aralıkları (haftalık, iki haftada bir ya da ayda bir) ile verilecek bireysel danışmanlık hizmeti ile çocuğun BEP'inde yer alan, hedeflenmiş kazanımların çocuk tarafından kazanılıp kazanılmadığının programa dayalı olarak değerlendirilmesi,
- Çocuğun BEP'inde yer alacak yeni kazanımların belirlenmesi ve öğretimin nasıl yapılacağına aileye kazandırılması ya da aynı kazanımlarla çalışılmaya devam edilmesi,

- Programın tüm kazanımları tamamlanınca bir üst eğitim kademesine geçişin sağlanması adımlarının sırasıyla kullanması önerilmektedir.

Kılavuzun ilerleyen bölümlerinde, yukarıda sıralanmış olan iş akışının her bir evresinin ne anlama geldiği ve bu evrede öğretmenlerin yapması gereken iş ve işlemlerin neler olduğu açıklanmaktadır.

İlk Başvuru Süreci

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nın uygulanması, öncelikle gelişimsel geriliği/yetersizliği, gelişimsel gerilik/yetersizlik riski ya da şüphesi olan çocuğun ailesinin eğitim kurumuna başvurusu ile başlayacaktır. Bu evrenin sağlıklı işleyebilmesi için okul tarafından etkili/işleyen bir başvuru kabul ve randevu takip sistemi oluşturulmalıdır. Çocuğun ailesinin nereye, hangi kanallardan ve ne şekilde başvurabileceğinin açık ve erişilebilir bir biçimde tanımlanmış olması önemlidir.

İlk başvurusunu yapan aileye, belirlenmiş bir gün ve saatte randevu verilmelidir. Randevudan bir gün önce ailenin aranarak randevunun onaylanması ve randevu tarihinin aileye yeniden hatırlatılması etkili bir kaynak yönetimi için önerilmektedir. İlk randevu, aynı zamanda aile ve çocuk değerlendirmesini içerdiği için süre kısa olmamalıdır. Çocuğun, "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" doğrultusunda değerlendirileceği, ailenin "Aile Bilgi Formu"nu dolduracağı ve aileye programın tanıtılacağı bir oturum olacağından, ilk randevunun süresi için uygun uzunlukta bir zaman ayrılmalıdır. İlk randevuda en az 2 öğretmenin görev alması, çocuğun ve ailenin kapsamlı bir ilk incelemeden geçirilmesi için bir ekip oluşturulması önemlidir.

İlk Danışmanlık Oturumunun Gerçekleştirilmesi

İlk danışmanlık oturumunda çocuk ve ailesi, en az iki öğretmenin olduğu bir ekip tarafından değerlendirilmelidir. İlk danışmanlık oturumu, ailenin içinde bulunması olası olan olumsuz duygusal durum nedeniyle ayrıca önemlidir. Bu oturumda, gerekli olan durumlarda bir psikolojik danışmanın da ekibe katılması sağlanmalıdır. 0-3 yaş döneminde eğitimsel müdahale amacıyla eğitim kurumuna başvurmuş bir ailede, çocuklarında ortaya çıkan gelişimsel sorunlarla karşı karşıya kalmanın neden olduğu zorlayıcı duygusal sıkıntılar söz konusu olabilir. Bu nedenle aile ile iletişimde öğretmenlerin dikkatli ve sabırlı olmaları, ailenin gereksinim duyduğu bilgileri sunan bir yol izlemeleri önemlidir. Özellikle erken çocukluk özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin, ailelerin yeni tanı alma sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin farklı kaynaklardan da bilgi edinmeleri önerilmektedir.

İlk danışmanlık oturumunda öncelikle aile ve çocukla tanışma gerçekleştirilmelidir. Ardından aile ve çocuk hakkında bilgi almaya geçilmelidir. Bilgi alma konusunda, kılavuzun ekinde yer alan "Aile Bilgi Formu"nun kullanılması etkili bir yol olacaktır. Doldurulan "Aile Bilgi Formu", çocuk için daha sonra oluşturulacak BEP ve diğer ilgili belgelerle birlikte çocuğun dosyasında saklanmalıdır. "Aile Bilgi Formu"nun yanı sıra çocuğun ev ortamının niteliği hakkında da sözel olarak bilgi alınmalıdır. Bu bilgiler, çocuğun eğitiminin önemli bir bölümünü evde gerçekleştireceği için ayrıca önem taşımaktadır. Aileler için hedefler belirlenirken ailenin sahip olduğu maddi ve fiziksel olanaklar, ebeveynin/birincil bakıcıların eğitim

düzeyleri ve çocuğun yetiştirilmesine ilişkin düşünce ve görüşleri oldukça önemlidir. Dolayısıyla öğretmenlerin bu bilgileri edinmeleri, ailenin özelliklerine ve çocuklarına öğretim yapma kapasitelerine uygun planlama ve ödevlendirme yapması ve aile eğitimini buna göre planlaması açısından önemlidir.

Aileye ilişkin bilgiler alındıktan sonra çocuğun tıbbi ve eğitsel geçmişi hakkında da bilgi alınmalıdır. Çocuğun gelişim ve öğrenmesine etki eden doğum öncesi, sırası ve sonrası yaşadığı sorunlar varsa bunlar öğrenilmelidir. Çocuğun gelişimi ve öğrenmesi üzerinde etkisi olan diğer tıbbi sorunları varsa bunlar hakkında da bilgi alınmalıdır. Ayrıca kullandığı ilaçlar, nöbetlerinin olup olmaması gibi konular da ele alınmalıdır. Bu bilgilerin bir kısmı "Aile Bilgi Formu"nda yer almaktadır. Form doldurulurken ya da doldurulduktan sonra, bu konuları daha derinlemesine ele almak yararlı olacaktır. Çocuk ve aile hakkında çocuğun gelişimsel ve eğitimsel müdahalesi için gereken bilgiler edinildikten sonra çocuk "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" doğrultusunda BEP'i geliştirmek amacıyla öğretim programına dayalı olarak değerlendirilmelidir.

Çocuğun "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Çocuğun "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" doğrultusunda BEP'ini oluşturabilmek için programa dayalı değerlendirme yapılmalıdır. Bunun için öncelikle çocuğun takvim yaşı hesaplanmalıdır. Takvim yaşı şu şekilde hesaplanır. Değerlendirmenin yapıldığı tarih, önce yıl ardından ay en son da gün olacak şekilde yazılır (örneğin 2019 06 14). Daha sonra çocuğun doğum tarihi aynı sıra ile bugünün tarihinin altına yazılır. 3. adımda, önce gün ardından ay ardından da yıl basamaklarında çıkarma işlemi yapılır. Şayet alttaki rakam üstteki rakamdan büyükse önce bir ay ya da bir yıl bozma işlemi yapılır. Ardından normal şekilde çıkarma işlemi yapılır. Ay bozma işlemi yapıldığında gün hanesine 30, yıl bozma işlemi yapıldığında ay hanesine 12 eklenir. Aşağıdaki görselde örnek bir ay ve yıl bozmalı takvim yaşı hesaplama işlemi sunulmaktadır. Bu örnekte değerlendirmenin yapılmış olduğu tarihteki günden, çocuğun doğum tarihindeki gün çıkartılamadığı için gün hanesine 30 gün aktarılarak yeni gün hanesi değeri 44 olmuştur. Ardından değerlendirmenin yapılmış olduğu tarihteki aya da yıl hanesinden 12 ay aktarılarak yeni ay hanesi 14 ay olmuştur. Yıl hanesindeki 1 yıllık eksilme ile yeni yıl hanesi 2018 olmuştur. Daha sonra çıkarma işlemi, 2018 yıl 14 ay 44 günden 2017 yıl 09 ay 20 günün çıkarılması ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçta çocuğun takvim yaşınının 1 yaş 5 ay 24 gün olduğu bulunmuştur. 24 gün 15 günden fazla olduğu için yuvarlama işlemi yukarıya doğru yapılarak çocuğun yaşı, 1 yaş 6 ay yani 18 aylık

	Yıl	Ay	Gün
Test Tarihi	2019 (2018)	03 (14)	14 (44)
Doğum Tarihi	2017	09	20
Yaş	1 Yıl	5 Ay	24 Gün

Görsel: Takvim yaşı hesaplama örneği

olarak hesaplanmıştır.

Takvim yaşı hesaplandıktan sonra çocuğun değerlendirilmesine, "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" kullanılarak başlanabilir. Kitapçıkta yer alan 7 gelişim alanının hepsinde çocuk ayrı ayrı değerlendirilir. Her bir gelişim alanında, çocuğun içinde bulunduğu yaş/ay aralığındaki kazanımları gerçekleştirip gerçekleştirmediği, her bir kazanım için oluşturulmuş olan etkinlik kartlarındaki değerlendirme bölümüne uygun bir şekilde değerlendirilir. Çocuklarda gelişimsel yetersizlik olduğu için bazı gelişim alanlarında takvim yaşına uygun kazanımları gerçekleştirmediği görüleceğinden, çocuğun takvim yaşından geriye doğru gidilerek bir önceki yaş/ay aralığındaki kazanımlar doğrultusunda çocuk değerlendirilir. Geriye doğru değerlendirme, her bir gelişim alanı için 3 kazanım üst üste "Bağımsız olarak yapar." kutucuğu işaretlendiğinde ilgili gelişim alanı için sona erer. Çocuğun son olarak "Bağımsız olarak yapar." aldığı kazanımdan sonraki ilk "Yapamaz." ya da "Yardımla yapar." olarak işaretlenen kazanım, o gelişim alanı için çocuğun bireysel öğretim programının başlangıcını oluşturur. Çocuğun her bir kazanımının nasıl değerlendirileceği etkinlik kartlarında yer almaktadır. İlk değerlendirmede zaman kazanmak açısından çocuğun bu kazanımı gerçekleştirip gerçekleştirmediği önce çocuğu değerlendirme için okula getiren ve değerlendirme ortamında hazır bulunan ebeveyne/birincil bakıcıya sorulur. Ebeveyn/birincil bakıcı kendi gözleminden emin bir şekilde çocuğun yaptığını ya da yapamadığını söylüyorsa bu bilgi veri kabul edilir. Ancak ebeveyn/birincil bakıcı bilgisinden emin değilse çocuk, ilgili kazanım konusunda test edilmelidir. Tüm gelişim alanları için değerlendirme tamamlandığında çocuğun BEP'inde yer alacak kazanımların belirlenmesine geçilir.

Çocuğun BEP'inde Yer Alacak Kazanımların Belirlenmesi ve BEP'in Oluşturulması

Her bir gelişim alanında çocuğun 3 kez üst üste "Bağımsız olarak yapar." aldığı kazanımların sonuncusundan sonra gelen ve "Yapamaz." ya da "Yardımla yapar." olarak işaretlenen ilk 2 kazanım, çocuğun öğretim programında yer alacaktır. Her gelişim alanından seçilen 2 kazanım, BEP formuna aktarılarak çocuğun programı oluşturulur. Bir sonraki sayfada yer alan tabloda yapılan değerlendirme sonrası, çocuğun BEP'inde yer alan kazanımlar için bir örnek sunulmuştur. Çocuk için BEP oluşturulurken her gelişim alanından en az 2 kazanımın programda yer alması uygun olacaktır. Böylece çocuk, programı doğrultusunda ilerlerken tüm gelişim alanlarını kapsayan kapsamlı bir müdahale hizmetinden yararlanmış olacaktır. Bununla birlikte BEP'e çok sayıda kazanımı, hedef olarak koymak, BEP'in kalitesini ve uygulanabilirliğini tehdit eden bir unsur hâline gelecektir. Ek olarak çocuğun değerlendirilmesi sırasında çocuğun yeterlikleri ve öğrenme hızına ilişkin olumlu bir izlenim oluşması durumunda bazı gelişim alanlarına 2'den fazla kazanım da konulabilir. Ancak yine de sayıyı daha fazla artırmak yerine, çocuk kazanımları elde ettikçe yeni kazanımları hedef olarak belirlemek daha uygundur. Bazı kazanımların öğretimi, aynı gelişim ve yaş aralığındaki, kazanımdan hemen sonra gelen kazanımın öğretimiyle yağından ilişkili olabilir. Bu durumda bu kazanım da programa dâhil edilebilir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

Eğitim Yılı:

Yaşı:

Eğitim Aldığı Süre:

	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Bilişsel Gelişim Alanı	2.9. Yetişkinle birlikte kitap ya da resimlere en az 2 dakika süreyle bakar.			
	3.6. Gözü önünde tümüyle saklanan nesneyi bulur.			

	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Alıcı Dil Gelişim Alanı	3.6. Tek eylem gerektiren basit yönergeleri yerine getirir.			
	2.5. Temel duyguları yüz ifadelerinden anlayarak uygun jest ya da mimikleri gösterir.			

	Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı	11.3. Yetişkinin davranışlarını takip ederek rutini başlatmasını bekler.			
	11.4. Yetişkini teşvik ederek rutini ya da tanıdığı oyunu başlatmaya çalışır.			

Tablo: BEP örneği

Programın Çocuğa, Evde Nasıl Uygulanması Gerektiğinin Ebeveyne/Birincil Bakıcılara Öğretilmesi

"0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nın özellikle 0-18 aylık bebeklerin gelişimini desteklemeyi hedefleyen bölümünün yürütülmesi, evde ebeveynlerin/birincil bakıcıların yapacakları uygulamalarla çocuklara hedeflenen kazanımların edindirilmesi ve okulda sağlanacak danışmanlıklarla ebeveynlerin/birincil bakıcıların desteklenmesi esasına dayanmaktadır. Bu nedenle çocuğun BEP'i oluştuktan sonra, BEP'i için seçilen kazanımların her birinin çocuğa nasıl öğretileceği ebeveynlere/birincil bakıcılara kazandırılmalıdır.

Ebeveynlere/birincil bakıcılara, çocuğuna beceri öğretimi konusunda eğitim vermeye başlamadan önce elinizdeki programa ait etkinlik kartlarının bulunduğu setin tanıtımını yapınız. Çocuk için belirlenmiş olan ay aralığındaki etkinlik kartlarının bulunduğu kutucuğu ve veli kılavuzunu ebeveynlere/

birincil bakıcılara veriniz. Çocuğun içinde bulunduğu yaş/ay döneminden önceki yaşa/aylara ait kutucukları da ebeveynlere/birincil bakıcılara veriniz. Gelecek yaşa/aylara ilişkin etkinlik kartı kutucuklarını sonraki danışmanlık oturumlarınızda, çocuk etkinlikleri tamamladıkça vereceğinizi belirtiniz. Programa ait etkinlik kartlarının tamamını vermek etkili bir yol olmayabilir. Ebeveynler/birincil bakıcılar henüz öğretimine başlamadıkları kazanımların çokluğu karşısında moral bozukluğu yaşayabilirler ya da çocuklarını daha ileri düzey kazanımlar için test ederek ileriye doğru zorlayabilirler. Her iki durum da çocuğun gelişimi için olumsuz etkilere sebep olabilir. Bu nedenle çocuğun BEP'inde yer alan kazanımların etkinlik kartları setlerini aileye sunmak, gelecekte kullanılacak etkinlik kartlarını çocuğun dosyası ile birlikte muhafaza ederek aile danışmanlık almaya geldikçe ve çocuk programındaki kazanımları elde ettikçe aileye sağlamak en uygun yol olacaktır.

Ebeveynlere/birincil bakıcılara, çocuğa beceri öğretimi konusunda eğitim vermenin farklı yolları olmakla birlikte etkili olduğu kanıtlanmış olan "Öğretim Uygulama İlkeleri"ni aşağıdaki basamaklarla yapmanız önerilir.

- Kazanımı okuyunuz.
- Etkinlik kartını ebeveyn/birincil bakıcı ile birlikte inceleyiniz.
- Beceri öğretiminin nasıl yapılacağını göstererek model olunuz.
- Ebeveynin/birincil bakıcının çocuğa beceri öğretimi yapmasını isteyiniz.
- Yaptığı doğruları ve hataları söyleyerek geri bildirim veriniz.
- BEP'de yer alan her bir kazanım için aynı sırayı takip ediniz.
- Tüm kazanımlarınızı bu şekilde öğrettiğinizde oturumu bitiriniz.
- Oturum sonunda tüm yapılan işlerin genel bir özetini yaparak görüşmeyi toparlayınız.
- Varsa ebeveynin/birincil bakıcının sorularını yanıtlayınız.
- Bir sonraki danışmanlık randevusunun tarihini belirleyerek oturumu sonlandırınız.

Ebeveynlere/birincil bakıcılara çocuğa beceri öğretimi konusunda eğitim verirken dikkat edilmesi gereken birtakım hususlar vardır. Öğretmenlerin, ebeveynlere/birincil bakıcılara öğretmeyi öğretirken bu hususlara uymaları daha etkili bir aile eğitimi için önem taşımaktadır. Bu hususlar aşağıda sıralanmıştır.

- Öğretim için oluşturduğunuz danışmanlık saatine gelirken çocuk ve aile için en uygun zaman konusunda aile ile birlikte karar veriniz. Çocuğun yorgun, uykusuz ya da aç olmaması, dönemsel olarak performansını ve katılımını engelleyecek hastalıklar yaşamıyor olması önemlidir.
- Öğretime başlarken ve öğretim boyunca ebeveynin/birincil bakıcının dikkatinin sizde olduğundan emin olunuz. Dikkati dağıldığında ya da ilgisini çocuğa veya ortamda bulunan başka bir kişi ya da nesneye kaydırduğunda durup ebeveynin/birincil bakıcının dikkatini toplayarak üzerinde konuştuğunuz konunun kısa bir toparlamasını yapıp öyle devam ediniz.
- Öğretmen olarak alışık olduğunuz kavramları kullanırken dikkatli olunuz. Mesleki terminoloji olarak isimlendirilen ve belirli bir meslek alanında çalışan kişilerin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kullandıkları terimleri/kavramları, o meslekten olmayan kişilerin aynı şekilde, kolaylıkla ve doğru

olarak anlayamayacaklarını aklınızda bulundurunuz. Örneğin "çocuğa uyarın vermek", "çocuğun tepkilerine karşı yanıtlayıcı olmak" gibi alan uzmanlarının kullandığı kavramlar yerine "çocuktan bir şey yapmasını istemek", "çocuğa bir oyuncuğı uzatmak", "çocuğun sizinle konuşmaya çalışmasının farkına varıp ona cevap vermek" gibi daha gündelik, herkes tarafından anlaşılabilir bir dil kullanınız.

- Etkinlik kartlarını ve programı tanıtırken önce sette yer alan tüm materyalleri ve setin bütünü genel ifadelerle anlatınız. Ardından sıra ile sette yer alan her bir bileşeni; etkinlik kartlarının içeriğinde ne olduğunu, kartların yer aldığı kutucukların düzenini, farklı renklerdeki kartların ne anlama geldiğini, veli kılavuzunu açıklayarak ve setin her bir parçasının ne işe yaradığını nasıl kullanılacağını ve mantığını aileye anlatınız.
- Öğretimi yapmayı öğreteceğiniz kazanımın etkinlik kartını ebeveynle/birincil bakıcıyla birlikte incelerken her birini sırasıyla birlikte okuyunuz. Etkinlik kartında yazılan ifadelerin ebeveyn/birincil bakıcı tarafından doğru anlaşıldığından emin olunuz. Anlaşılmayan yerleri açıklayınız.
- Çocukla öğretim oturumu düzenlerken ebeveynin/birincil bakıcının sizi izleyebileceği bir pozisyonda oturuyor olmasını sağlayınız. Sizin yaptığınız tüm davranışların, ebeveyn/birincil bakıcı tarafından görülebilmesi önemlidir. Öğretim sırasında ebeveyn/birincil bakıcı ile çocuk arasında girerek çocuğun, sizin gölgenizde kalmasına, siz ve çocuk arasındaki etkileşimin ebeveyn/birincil bakıcı tarafından tam olarak izlenememesine yol açmayınız. Öğretimi sunarken her bir adımı belirgin bir biçimde gerçekleştirin. Öğretim sunma sıranız ve çocuk tepkilerine verdiğiniz karşılıklar rahatlıkla anlaşılabilir şekilde olmalıdır.
- Ebeveyn/birincil bakıcı öğretim yaparken onun öğretimi sunma biçimini izleyiniz. Öğretim sunması için cesaretlendirici bir tavır için de olunuz. Girişimlerini destekleyiniz. Doğru yaptığı basamaklar ve davranışlar için mutlaka övgü sözcükleri kullanmayı ihmal etmeyiniz. Yanlıklarını ve eksiklerini bildirirken ölçülü ve yapıcı bir dil kullanarak ona tekrar etme şansı tanıyınız.
- Öğretim etkinliği sırasında çocuğun stres yaşamaması ya da huzursuzluk göstermesi durumunda, öncelikle ebeveynin/birincil bakıcının, çocuğu kendi yöntemi ile sakinleştirmesini talep ediniz. Çocuk açlık, tuvalet gibi fizyolojik bir gereksinim nedeniyle huzursuzluk yaşıyorsa önce bu gereksinimini gidererek çocuğu sakinleştirdikten sonra öğretime devam ediniz. Ebeveynin/birincil bakıcının çocuğu sakinleştirmek için başvurduğu yöntemlerde bir sorun olduğunu görüyorsanız bu konuları da ayrıca gerekçeleriyle birlikte aileye açıklayınız.

"Ebeveyn-Bebek Grubu" ve "Oyun Grubu"nun Belirlenmesi

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nda, 0-36 ay aralığındaki çocuklar için programın uygulanmasına ilişkin öneriler sunulmuştur. 0-18 ayda ağırlıklı olarak eve dayalı bir bireysel programın, ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi yoluyla sunulması önerilmektedir. 18-36 ay grubunda ise okulda gruba uygun çocuklarla oluşturulacak küçük gruplardaki gelişimin öğretmenlerce ve evde ebeveyn/birincil bakıcıların etkinlik kartları ile desteklenmesi önerilmiştir.

Ebeveyn-Bebek Grubu

0-18 ayda okulda oluşturulacak "ebeveyn-bebek grupları"na haftada 1-2 saat ebeveynlerin/birincil bakıcıların bebekleriyle birlikte katılması, çocuğun gelişimini desteklemede önemli görülmektedir. Aynı gelişimsel özelliklere ya da birbirine yakın BEP amaçları olan çocukların, ebeveynleri ile birlikte gruba katılması önerilir. Grupların oluşturulması ile amaç, aynı anda daha fazla ebeveyn ve çocuğa hizmet sunmak ve ebeveynler arası iletişimi güçlendirmektir. Bu gruplarda, bireysel uygulamada olduğu gibi var olan etkinlik kartları üzerinden uygulama yürütülür. Etkinlik kartlarındaki uygulamalar, gruba dâhil olan bir ebeveyn-çocuk çifti ve grubu yöneten öğretmen tarafından uygulanır. Bu sırada gruptaki diğer ebeveynlerin de uygulamayı çocukları ile aynı anda yapması sağlanır. Böylece grup etkileşimi oluşturulur. Grup uygulaması sırasında yukarıda bahsedilen "Öğretim Uygulama İlkeleri"ne dikkat etmeniz gerekir.

Oyun Grubu

Benzer şekilde "oyun grubu"nda ise 18-36 aylık çocukların haftada 3 gün, günde 2 saat katılacakları grup etkinlikleri önerilmektedir. Ailelerin ilk başvurusunun ardından gerçekleştirilen değerlendirme sonrası BEP'leri oluşturulan ve ilk eğitimlerini alan aileleri bu gruplardan birine dâhil etmek önemlidir. Benzer yaş aralığındaki 4-6 kişilik gruplar oluşturulmalı ve aileler bu gruplara dâhil edilmelidir. Gruplar oluşturulurken çocukların yaş ve gelişim düzeyleri birlikte ele alınıp birbirine yakın düzeydeki çocuklar aynı gruba alınmalıdır. İlk aile eğitimi sonrası bu gruplardan hangisine alınacaklarına, aile için uygun zaman aralıkları da göz önünde bulundurularak karar verilmeli ve işleyiş hakkında bilgi sunulmalıdır.

Çocuğun taklit, eşleme, yönerge alma gibi temel alıcı dil becerilerini ne oranda sergilediği, ne düzeyde sosyal etkileşim başlattığı ve sürdürdüğü, gözlemleyerek öğrenme becerilerine ne oranda sahip olduğu, öğrenme hızı, problem davranış sergileme durumu ve varsa sıklığının belirlenmesi gibi başlıklar altında eğitsel performansı değerlendirilerek çocuğun oyun grubu eğitimi alması ya da çocuğun ailesi ile birlikte bireysel eğitim alması seçeneklerinden birine karar verilmelidir. Ön koşul becerilerini temel düzeyde sergileyemeyen çocuklar için bireysel eğitim sunulması önerilmektedir. Bireysel eğitimler bir öğretmenin bir çocuğa, belirlenen eğitsel amaçlar doğrultusunda haftada en az 3-5 saat olmak üzere yaptığı çalışmalarını içermektedir. Bireysel eğitimlerin öncelikli amacı, çocuğa temel ön koşul becerileri kazandırarak grup eğitimine ve genel eğitim ortamlarına hazırlamaktır.

Grup eğitimleri ise benzer yaş aralığında ve/veya birbirine yakın gelişimsel düzeylerde olan 4-6 çocuktan oluşturulmalıdır. Her grubun bir sorumlu öğretmeni, en az 1 tane de yardımcı öğretmeni bulunmalıdır. Fiziksel ortam, temalara bağlı ilgi köşeleri şeklinde düzenlenirken öğretimsel uygulamalar, akıllı tahtalar ve tablet bilgisayarlar gibi teknolojiler ile desteklenmelidir. Grup eğitimleri haftada 3 gün, günde 2 saat şeklinde olabilir. Günlük program 20-30 dakika arasında değişen yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış rutinler, etkinlikler ile geçişler şeklinde planlanabilir. Bu kılavuzun devamında yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış rutin, etkinlik ve geçişlerden oluşan örnek günlük program tablosu yer almaktadır. İlerleyen bölümde, grup eğitimlerinin öğretimsel ilkeleri ve fiziksel düzenlemelerine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Oyun Grubu Eğitimlerinin Öğretimsel İlkeleri ve Fiziksel Ortam Düzenlemeleri

Grup eğitimleri, çeşitli öğrenme olanakları sağlayan etkileşimsel/gelişimsel/davranışsal temelli, kaliteli erken müdahale/eğitim programları sunarak tüm gelişim alanlarındaki (bilişsel gelişim, alıcı dil gelişimi, ifade edici dil gelişimi, ince motor gelişimi, kaba motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişim, uyumsal beceriler gelişimi) desteklemeye yönelik hazırlanır. Grup eğitimi, programda yer alan çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak gelişime uygun rutinleri/etkinlikleri/geçişleri kapsar. Başka bir deyişle, programdaki öğretim ortamları, rutinler/etkinlikler/geçişler ve etkileşimler, çocukların ilgileri ve içinde buldukları gelişim dönemleri dikkate alarak bireysel ihtiyaç ve özelliklerine uygun hazırlanır. Kılavuzun ekinde, çocukların bireysel ihtiyaçlarına göre planlanmış haftalık program örneği yer almaktadır. Kazanılmış becerileri destekleyici ve yeni beceriler edinmeyi sağlayıcı öğrenme fırsatları çocukların, rutinlerle/etkinliklerle/geçişlerle, akranlarıyla ve erken müdahale/eğitim uzmanlarıyla etkileşimleri sonucu becerileri pratik yapımlarını sağlar. "Çocuklar yaparak öğrenir." ilkesi temel alınarak çocukların başlattığı oyun etkileşimleri desteklenir. Ayrıca çocukların aktif araştırmasına olanak sağlayıcı ortamlar düzenlenir. Yapılandırılmamış (örneğin serbest oyun ve ilgi köşeleri vb.) ve yarı yapılandırılmış (örneğin beslenme, açılış, kapanış, kitap okuma vb.) etkinlikleri seçme ve yönlendirme için çocukların karar vermesi desteklenir. Bu konuda gerekli olanaklar çocuklara sunulur. Yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış rutinlerde/etkinliklerde erken müdahale/eğitim uzmanının yönlendirici/belirleyici rolü sınırlıdır. Öğretmenler bu etkinliklerde kolaylaştırıcı bir rol oynamalıdır. Başka bir deyişle öğretmenler, çocuğun ilgisine göre çocuğun serbestçe katılabileceği oyun ortamını hazırlama, çocuğa seçme fırsatı tanıma ve etkileşim sırasında çeşitli stratejilerle çocuğun gelişimsel becerilerini destekleme ile yükümlüdür.

Grup eğitimlerinde çocuklar, yakın çevrelerindeki dünyayı özenle/dikkatle tasarlanan temalar ile öğrenebilirler. Çocukların ilgi ve gereksinimleri dikkate alınarak 3-4 haftalık temalar oluşturulur. Haftalık temalara ilişkin bir örnek ekte verilmiştir. Gerek sınıf gerekse aktiviteler, bu temalar temel alınarak hazırlanır. Temalar aracılığıyla çocuklar, bu temalarla ilgili anlamlı ilgi köşelerine/etkinliklerine katılırlar. Böylece her tema ile ilgili kelime dağarcıklarını ve bilgilerini artırır. Temalar, tüm gelişim alanlarındaki becerileri desteklemeye yönelik olarak sınıf içi rutinlere/etkinliklere/geçişlere yansır. Temalar haftalık ve günlük planlara dönüştürülür. Çocukların gelişimsel becerileri bilgisayar/teknoloji destekli süreçlerle de desteklenir. Bu bağlamda sınıf içi eğlenceli/motive edici akıllı tahta ve tablet uygulamaları ile çocukların gelişimsel becerileri desteklenmeye çalışılır. Grup eğitimlerinin amacı, grup etkileşimlerine uygun olan gelişimsel geriliği ya da riski olan çocukları tipik gelişim gösteren akranlarının devam ettiği öğretimsel düzenlemelere en hazır hâle getirmektir. Grup eğitimlerinde program oluşturmaya kılavuz olabilecek ilkeler aşağıda verilmiştir.

• **Sosyal Etkileşim Merkezli Olma:** Toplumdaki diğer bireylerle etkileşim başlatma ve sürdürme, erken yaşlarda uygun etkileşim başlatma ve sürdürme becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, uygun sosyal becerilerin kazandırılması için fırsatlar sağlama, erken eğitim programlarının temel bir parçası olmalıdır. Grup ve kaynaştırma eğitimi ile hizmet veren erken müdahale/eğitim programlarının özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için en önemli yararı, uygun sosyal becerileri kazandırmaya yönelik ortam sunmasıdır. Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar, akranları ve programdaki erken eğitimciler

ile etkileşimleri sonucu uygun sosyal ve dil becerilerini öğrenme ve pekiştirme fırsatını yakalarlar. Öğrencinin fiziksel olarak tipik gelişim gösteren akranları ile aynı ortamda bulunması bu bağlamda yeterli olmamaktadır. Önemli olan, grup ortamında her türlü sosyal etkileşimi oluşturmaya yönelik olarak programdaki çocuklara değişik fırsatlar sunabilmektir. Grup eğitimleriyle, sosyal etkileşimi, iletişimi ve dil becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik sınıf içinde sağlanacak fırsatlar; çocukların birbirleriyle fiziksel olarak etkileşimde bulunacakları şekilde düzenleme, sosyal etkileşimi destekleyici oyuncaklar/materyaller/aktiviteler, çocukların birbirlerinden yardım isteme ve/veya birbirlerinin oyunlarına katılma becerilerini destekleme ve tipik gelişim gösteren akranları eğitme şeklinde olabilir.

• **Oyun Merkezli Olma:** Oyun, özellikle erken çocukluk döneminde tüm çocukların gelişim becerilerini en gerçekçi biçimde ortaya koyma ve bu becerileri destekleme ortamı sağlar. Bu nedenle çocukların gelişim becerilerinin en etkili şekilde gözlemlenmesi ve desteklenmesi yine oyun aracılığıyla mümkündür. Küçük yaşlardan itibaren çocuklar, oyun aracılığıyla çevrelerini araştırmaya ve öğrenmeye eğilimlidirler. Oyun aracılığıyla çocukların tüm gelişim alanları (dil ve iletişim becerileri, ince-kaba motor becerileri, bilişsel ve problem çözme becerileri, sosyal ve uyumsal becerileri vb.) desteklenebilir. Bu nedenle grup eğitimleri, uygulamalı davranış analizi ilkelerini temel alarak oyun merkezli erken müdahale/eğitim programları sunmayı ilke edinmiştir. Oyunu temel alan günlük programlar, çocuklar için öğrenmeyi destekleyici, etkili ve neşeli bir öğrenme ortamı sağlar. Rutinler/etkinlikler/geçişler eğer çocuklar için eğlenceli ise o rutinlere/etkinliklere/geçişlere daha aktif katılırlar. Bu tür rutinler/etkinlikler/geçişler sonucu öğrenmeler oluşur. Bu öğrenmeler daha kalıcı ve etkili olmaktadır. Çünkü çocukların katılımı genelde istemli bir katılımdır. Çocuklar ortamı gerektiğinde kendileri seçerek rutinleri/etkinlikleri/geçişleri kendi ilgileri doğrultusunda yönlendirirler.

• **Öz Güven Duygusu Kazandırma:** Gelişim becerilerinde yetersizlikleri olan çoğu çocuğun, kendilerine ilişkin öz güvenlerinin düşük olma ihtimali yüksektir. Bu nedenle grup eğitiminin en temel amaçlarından biri, çocukların öz güven duygularını geliştirmek ve bu amaçla var olan güçlü yönlerini vurgulamak ve desteklemektir. Grup eğitimlerinde çocuklara kendi öz güvenlerini kazandırıcı ve geliştirici ortamlar sunulur.

• **Rutinlere/Etkinliklere/Geçişlere Katılımı Sağlama:** Çocukların, rutinleri/etkinlikleri/geçişleri başarı ile bitirme beklentisi ile tüm rutinlere/etkinliklere/geçişlere katılması desteklenir. Çocukların çoğu, rutinleri/etkinlikleri/geçişleri yapamayacaklarını düşünerek aktiviteler katılmakta çekimser davranmak isteyebilirler. Bu nedenle aktiviteler, çocukların ilgisini çekecek şekilde ve deneme isteği uyandıracak şekilde planlanmalıdır. Çocukların en küçük deneme istekleri hemen desteklenerek aktivitelere doğrudan veya dolaylı olarak katılımları sağlanır. Rutinler/etkinlikler/geçişler ayrıca temel akademik becerilerin farkına varılmasını da (erken okuma-yazma ve rakamların farkına varma) destekler. Sınıf içi araç gereçlerin resimleri ve isimleri, çocukların görebileceği büyüklükte ve yükseklikte olmalıdır. Sınıf içi kitap ilgi köşesinde, temalar/üniteler ile uyumlu erken okuma-yazma ve sayma becerilerine farkındalık sağlayan destekleyici kitaplar bulundurulur. Bu becerileri destekleyen bilgisayar destekli aktivitelere de ayrıca yer verilir.

• **Aile Merkezli Olma:** Özel eğitime gereksinim duyan çocuğa sahip aileler, tipik gelişim gösteren çocuğa sahip ailelere nazaran daha farklı ve zor roller yüklenmek zorunda kalırlar. Bu bağlamda, etkili erken eğitim sunma için var olan erken müdahale/eğitim personeli, ailenin gereksinimleri ve yeterlik-

leri hakkında bilgi sahibi olmalı ve onlara saygı göstermelidir. Ayrıca bu personel, ailenin çocuklarının gelişimleri üzerindeki rolünü anlamak zorundadır. Ailenin; çocuğun değerlendirilmesi, tanınması ve erken eğitim programına yerleştirilmesi sürecini de kapsayacak şekilde verilecek tüm özel eğitim hizmetlerinde oluşturulacak ekip içerisinde temel bir konuma sahip olması gerektiği hem yasal hem de konu ile ilgili bilimsel çalışmalar ile desteklenmektedir. İlgili literatürde, aile merkezli hizmet vermenin, kaliteli erken eğitim hizmetinin temel ölçütlerinden biri olduğu savunulmaktadır. Aile, çocukların erken müdahale/eğitim sürecinin başından sonuna kadar sürecin aktif katılımcısı olmalıdır. Sürecin başında aileden bilgi alınması, çocuğun ve ailenin değerlendirilmesi, BEP oluşturulması, programa dâhil edilme ve geçişlerin planlanması gibi tüm süreçlerde aile sürecin bir parçasıdır. Ailelere yönelik teorik ve uygulamalı bilgilendirmelerin yanında, düzenli olarak çocuğunun gelişimi hakkında da yazılı ve sözlü dönütler verilmelidir.

Grup Eğitimlerinde Fiziksel Ortam

Grup eğitimleri, tüm gelişim alanlarını destekleyici, farklı öğretim yöntem ve yaklaşımlarına olanak sağlayıcı bir yapıda olmalıdır. Eğitim programı yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış anlardan oluşmalıdır. Fiziksel düzenleme de buna uygun yapılmalıdır. Aşağıda fiziksel ortam düzenlemelerine ilişkin örnekler yer almaktadır.

Duyu Köşesi: Bu etkinlik köşesi, çocukların çeşitli duyuları araştırmasına ve bu duyularla deneyim yaşamasına olanak sağlar. Bu köşede duyu havuzu ve her hafta değişik, farklı duyuların araştırılmasına yönelik materyallerle (örneğin su, pamuk, kum, toprak, makarna, taş, tıraş köpüğü vb.) doldurulur. Masanın içine ayrıca içindeki materyale uygun aktiviteyi ve etkileşimi destekleyici araç gereçler (örneğin küçük plastik kova, kürek, plastik hayvanlar ve diğer araçlar vb.) konur.

Sanatsal Etkinlikler Köşesi: Bu etkinlik köşesi, çeşitli yıkanabilen parmak boyları, pastel boylar, çeşitli türdeki kalemler ve diğer materyallerin değişik yüzeylerde kullanmalarına olanak sağlar. Bu etkinliklerle ince motor gelişimi desteklenir. Aynı zamanda farklı duyuların deneyimine olanak sağlanır. Ayrıca sosyal etkileşim desteklenerek yapılandırılmış aktivitelere katılma becerileri de desteklenmektedir.

Dramatik Oyun Köşesi: Mutfak seti, oyuncak market ürünleri, doktorculuk seti gibi bebeklerle ilgili materyallerin bulunduğu bu köşe, sosyal etkileşimi destekleyerek çocukların özellikle sembolik oyun becerileri geliştirmesine olanak sağlar. Bu yaştaki çocuklar oyun davranışı bakımından, büyüklerin özellikle evde yaptıkları işleri (örneğin bebek bakma, yemek yapma, temizlik yapma vb.) taklit etme davranışları gösterme evresindedirler. Bu yaştaki çocuklar ayrıca, işlevsel ilişkileri (örneğin kaşığı tabak içinde olması veya ağza alınması, battaniye ile bebeğin üzerinin örtünmesi vb.) ve sembolik temsilleri (örneğin blokları bebek için yemek olarak kullanma, bloğu telefon veya araba yerine kullanma, uzun çubuğu at gibi kullanma vb.) anlama becerilerini kazanma ve geliştirme dönemindeyler. Bu nedenle bu dönemde, gelişmekte olan oyun becerilerini destekleyici ortam veya aktiviteler sunma, diğer gelişim alanlarındaki becerilerin yanı sıra dil edinimi için de gerekli olan önemli bilişsel becerilerin gelişmesine yardımcı olacaktır.

Kitap Köşesi: Kitap köşesi, çocuklara güncel tema/ünite ile ilgili konuları araştırmayı ve deneyimler edinmeyi teşvik edici, değişik büyüklükteki yazı ve resimleri içeren kitaplardan oluşur. Kitaplar her hafta, o haftanın temasını yansıtır.

İnce Motor Gelişimi Köşesi: Bu köşe, önemli bilişsel ve ince motor becerilerini geliştirici masa üstü/halı materyalleri ve aktiviteleri içerir. Oyun hamuru, bloklar, basit yapbozlar, iç içe koyma oyuncakları bu köşede yer alabilecek materyallerden bazılarıdır. Bu yaştaki çocuklar henüz neden-sonuç ilişkisi oluşturma, nesnelere diğer nesnelere ile birleştirme, gruplama, dizme ve sınıflandırma becerilerine ilgi gösterme evresindedirler.

Kaba Motor Gelişimi Köşesi (Sınıf Dışı Çok Amaçlı Oyun Salonu): Kaba motor gelişimi köşesi, kaba motor becerilerini geliştirme ve yeni becerileri edinmelerine olanak sağlar. Bu yaştaki çocuklar, tırmanmaktan, düşmekten ve yuvarlanmaktan, nesnelere/oyuncakları itmekten ve çekmekten, nesnelere/oyuncakları bir yerden başka bir yere taşımaktan hoşlanırlar. Sınıfta kaba motor gelişimi köşeleri için hazırlanmış materyallerle destekli bir köşe hazırlanır. Ayrıca sınıf dışı oyun alanı da büyük kas gelişimini destekleyici materyallerle (örneğin salıncak, kaydıraklar, bisikletler, topalar, vb.) donatılır.

İzleyen Danışma Oturumları

Çocuğun, hazırlanan BEP doğrultusunda evde ya da kurumda desteklenmesi sürerken BEP'te yer alan kazanımlar doğrultusunda gösterdiği ilerleme, belirli aralıklarla izlenmeli ve aile desteklenmeye devam edilmelidir. Standart bir zaman aralığı bulunmamakla birlikte haftalık, 2 haftada 1 ya da ayda 1 yapılacak izlemelerle ailenin desteklenmesi önemlidir. Bu sürenin 1 aydan daha uzun aralıklara çıkartılması önerilmez. İzleyen danışma oturumlarında, öncelikle çocuğun BEP'te yer alan her bir kazanımı edinme derecesi değerlendirilir. Tam olarak edindiği kazanımlar varsa program kitapçığında bulunan ilgili gelişim alanındaki o kazanımdan sonra gelen kazanıma yeni BEP'inde yer verilir. Yeni kazanım için "Programın Çocuğa, Evde Nasıl Uygulanması Gerektiğinin Ebeveyne/Birincil Bakıcılara Öğretilmesi" başlığında anlatılan işlemler tekrar edilir. Çocuğun hâlihazırdaki BEP'inde yer alan ancak çocuk tarafından henüz tam olarak gerçekleştirilmeyen kazanımların edindirilmesine devam edilmelidir. Ancak çocuğun yeterli ilerleme gösteremediği kazanımlar için ebeveynin/birincil bakıcının öğretimi nasıl yaptığı bir kez daha gözden geçirilmelidir. Bazen ebeveynler/birincil bakıcılar beceri edindirmede kritik önemdeki bazı basamakları ya da öğretici uygulamalarını atlayabilmektedirler. Aile programda ilerledikçe ailenin uygulamaları daha güvenilir hâle gelecektir. Ancak o zamana kadar bolca tekrar yaptırmak yararlı olacaktır.

İzleyen danışma oturumlarında BEP güncellemesi ve gereksinim duyulan ebeveyn/birincil bakıcı eğitimleri bittikten sonra ebeveynlerin/birincil bakıcıların programı uygulama konusunda gereksinim duydukları bilgileri danışmaları için onlara zaman ayrılmalıdır. Bu süreçte ailenin zorlandığı konular, çocukla ilgili gereksinim duydukları ve programda yer almayan sorunlarla ilgili talepleri ve diğer ilgili konularda bilgi paylaşımı yapılmalıdır. Danışma oturumları, o günkü oturumda yapılmış olan işlerin genel bir özeti, gelecek danışma oturumuna kadar tarafların yapacakları işlerin yazılı hâle getirilmesi,

çocuk yeni bir yaş/ay aralığındaki etkinliklere geçmişse yeni yaş/ay aralığına ait etkinlik kartı paketinin aileye sağlanması ve gelecek danışma oturumunun tarihine karar verilmesi ile sonlandırılır.

Üst Eğitim Kademesine Geçiş

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"ndaki 7 gelişim alanında 36 aya kadar olan tüm kazanımlar çocuğa kazandırılmalıdır. Tüm kazanımlar tamamlandıktan sonra çocuk, bir üst eğitim kademesi olan 37-78 ay aralığındaki çocuklar için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"na ya da genel eğitimde yer alan okul öncesi programlarına yönlendirilmelidir. Eğitim kademeleri arası geçiş yapılmadan önce, program kazanımlarının sonuna yaklaşırken tedbirler alınarak çocuğun ve ailenin geçişi kolaylaştırılmalıdır. 0-36 ayda oluşturulacak "ebeveyn-bebek grupları" ve "oyun grupları" bu geçişi oldukça kolaylaştırıcı bir işlev görecektir. Bunun dışında çocuğun devam edeceği evine en yakın okulu seçmek, çocuğun eğitsel yerleştirme kararı için "Rehberlik Araştırma Merkezi"ne (RAM) başvurmak, raporları yenilemek gibi işlemler hakkında da aileye bilgi verilmeli ve hazırlıklar yapılmalıdır. Çocuğun üst eğitim kademesindeki okulu ve öğretmeni belirlendikten sonra buraya kadar yapılmış olan işlemler ve çocuğun eğitsel geçmişi hakkında detaylı bir rapor hazırlanarak yeni okulundaki öğretmenlerine iletilmelidir. Geçiş kolaylaştırmanın bir diğer yolu da, çocuğa yeni okulunu ve ortamını tanıtabilecek oryantasyon etkinliklerini planlamaktır. Bunun için gideceği okuldaki rehberlik servisi ve RAM'la iletişim kurulabilir. Çocuğun okulunu birkaç kez ziyaret etmesi, serbest oyun zamanlarında sınıfına kısa sürelerle katılması yeni ortama uyumunda etkili olabilecek unsurlardan bazılarıdır. Çocukların gelişimlerinin etkili bir biçimde desteklenmesinde, en önemli unsurlardan birisi de sağlıklı bir kayıt sistemi oluşturmaktır. Çocuğun hangi programlar doğrultusunda eğitildiği, her bir gelişim alanındaki durumu ve gösterdiği ilerlemeler, öğrenme hızı ve niteliği hakkındaki bilgiler, ailenin özellikleri, güçlü yanları ve sınırlılıkları gibi bilgiler uygun bir formatta kayıt altına alınmalıdır. Çocuk bir üst eğitim kademesine geçtiğinde ya da aynı eğitim kademesi içinde farklı nedenlerle okul değiştirdiğinde yeni öğretmenleri, eldeki arşiv bilgileri ile daha etkili planlama yapma olanağına kavuşacaklardır.

E K L E R

AİLE BİLGİ FORMU

A. Çocuğun,

Adı ve Soyadı :

Doğum Tarihi :

T.C. Kimlik No.su :

Cinsiyeti : Erkek Kız

Çocuğun Tanısı ve Tanı Alma Yaşı:

B. Çocuğun Aldığı Hizmetler:

Aşağıdaki bölüme çocuğunuzun hizmet aldığı kurumların/kişilerin adını ve hizmet aldığınız gün ve saatleri yazınız.

Hizmet Türü	Hizmet Aldığı Kurum/Kişi	Bu hizmeti ne kadar süre aldı? Örneğin 3 yıldır haftada 1 saat	Şu anda ne kadar süre hizmet alıyor? Örneğin haftada 1 gün 2 saat
Kreş			
Rehabilitasyon			
Özel Ders			
Diğer			

C. Aile Bilgileri: Aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Annenin Adı ve Soyadı:

Sağ Vefat

Üvey

Öz

Çocukla birlikte yaşıyor.

Ayrı yaşıyor.

Doğum Tarihi: .....

Eğitim: .....

Mesleği: .....

İş Yeri: ..... Cep Telefonu: .....

Babanın Adı ve Soyadı: Sağ Vefat Öz Üvey Çocukla birlikte yaşıyor. Ayrı yaşıyor.

Doğum Tarihi: ..... Eğitim: ..... Mesleği: ..... İş Yeri: ..... Cep Telefonu: .....

Ç. Varsa Kardeş/Kardeşleri ile İlgili Bilgi:

Adı ve Soyadı	Yaşı	Cinsiyeti	Tanı/Risk/Şüph
1.	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....

D. Çocuğun Bakımını Üstlenen Kişi/Kişiler:

Çocuğunuzun bakımını üstlenen kişiler ile bu kişilerin çocuğunuzla ilgilenme ortamları ve süreleri hakkında bilgi veriniz.

.....
.....**E. Çocuğun Sağlık Bilgileri:**

1. Çocuğunuzun herhangi bir hastalığı varsa lütfen açıklayınız.....
2. Çocuğunuzun kullandığı herhangi bir ilaç tedavisi varsa lütfen açıklayınız.....
3. Çocuğunuzun herhangi bir yiyecek ya da maddeye karşı alerjisi varsa lütfen açıklayınız.....

Açıklamalar: .....
.....
.....

ÖRNEK OYUN GRUBU PROGRAMI (SABAH GRUBU)

RUTİNLER/ETKİNLİKLER/GEÇİŞLER (SABAH GRUBU)	BAŞLANGIÇ	BITİŞ
1. Varış ve Açılış (açılış şarkısı, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	09:00	09:15
2. İlgi Köşeleri	09:15	09:30
3. Masa Etkinliği	09:30	09:45
4. Beslenme Etkinliği	09:45	10:00
5. Kaba/İnce Motor	10:00	10:15
6. Masa Etkinliği	10:15	10:30
7. İlgi Köşeleri	10:30	10:45
8. Kapanış (şarkılar, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma, kapanış şarkısı gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	10:45	11:00

ÖRNEK OYUN GRUBU PROGRAMI (ÖĞLEN GRUBU)

RUTINLER/ETKİNLİKLER/GEÇİŞLER (ÖĞLEN GRUBU)		BAŞLANGIÇ	BITİŞ
1. Varış ve Açılış (açılış şarkısı, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	14:00	14:15	
2. İlgi Köşeleri	14:15	14:30	
3. Masa Etkinliği	14:30	14:45	
4. Beslenme Etkinliği	14:45	15:00	
5. Kaba/İnce Motor	15:00	15:15	
6. Masa Etkinliği	15:15	15:30	
7. İlgi Köşeleri	15:30	15:45	
8. Kapanış (şarkılar, tekerlemeler, parmak oyunları, kitap okuma, hikâyeler anlatma, kapanış şarkısı gibi yapılandırılmış grup katılımlı oyunlar)	15:45	16:00	

ÖRNEK BİREYSEL HEDEFLERE GÖRE HAZIRLANMIŞ HAFTALIK PROGRAM

ÖĞRENCİLER						
Rutinler Etkinlikler Geçişler	Cem	Bahar	Beyza	Hüseyin	Ahmet	
Serbest Oyun Zamanı/ Halka Zamanı	<ul style="list-style-type: none"> Akraniyla oyun oynama Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) Sıra alma Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> Akraniyla oyun oynama Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) Sıra alma Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> Akraniyla oyun oynama Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) Sıra alma Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> Akraniyla oyun oynama Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) Sıra alma Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> Akraniyla oyun oynama Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) Sıra alma Bekleme 	
Açılış/ Yoklama Zamanı	<ul style="list-style-type: none"> Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	
Ders Zamanı (Masa Başı-Ayrı Denemelerle Öğretim)	<ul style="list-style-type: none"> Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: tabak, koltuk, sandalye, saat) 	<ul style="list-style-type: none"> Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: tabak, koltuk, sandalye, masa) 	<ul style="list-style-type: none"> Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: koltuk, bıçak) 	<ul style="list-style-type: none"> Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: işlevi söylenen nesneyi gösterme) 	<ul style="list-style-type: none"> Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: işlevi söylenen nesneyi gösterme) 	
Beslenme Zamanı	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> Sınıf içi etkinliklerde öğretmene yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) Yardım talep etme Teşekkür etme
Spor Zamanı (Kaba/ince Motor)	<ul style="list-style-type: none"> Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trambolin, pilates topu, bowling araçları gibi nesnelere ulaşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trambolin, pilates topu, bowling araçları gibi nesnelere ulaşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trambolin, pilates topu, bowling araçları gibi nesnelere ulaşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trambolin, pilates topu, bowling araçları gibi nesnelere ulaşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trambolin, pilates topu, bowling araçları gibi nesnelere ulaşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	

Ders Zamanı (Etkileşimli Tahta)	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü/ünsüz sesleri taklit etme • Ünlü/ünsüz seslerin birleşimini taklit etme • Hayvan/doğa/taşit gibi sesleri taklit etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü/ünsüz sesleri taklit etme • Ünlü/ünsüz seslerin birleşimini taklit etme • Hayvan/doğa/taşit gibi sesleri taklit etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü/ünsüz sesleri taklit etme • Ünlü/ünsüz seslerin birleşimini taklit etme • Hayvan/doğa/taşit gibi sesleri taklit etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü/ünsüz sesleri taklit etme • Ünlü/ünsüz seslerin birleşimini taklit etme • Hayvan/doğa/taşit gibi sesleri taklit etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü/ünsüz sesleri taklit etme • Ünlü/ünsüz seslerin birleşimini taklit etme • Hayvan/doğa/taşit gibi sesleri taklit etme 	
Hikâye Zamanı	<ul style="list-style-type: none"> • Akranıyla oyun oynama • Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) • Sıra alma • Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Akranıyla oyun oynama • Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) • Sıra alma • Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Akranıyla oyun oynama • Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) • Sıra alma • Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Akranıyla oyun oynama • Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) • Sıra alma • Bekleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Akranıyla oyun oynama • Oyun esnasında akranı ile etkileşime girme (talep etme) • Sıra alma • Bekleme 	
Ders Zamanı (Sanatsal Etkinlikler)	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	<ul style="list-style-type: none"> • Etkinliğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe katılmak amacıyla parmak kaldırma/söz alma • Müziğe uygun olarak hareket etme ve ritim tutma 	
Veda Zamanı	<ul style="list-style-type: none"> • Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: tabak, koltuk, sandalye, masa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: tabak, koltuk, sandalye, masa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: kol-tuk, bıçak) 	<ul style="list-style-type: none"> • Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: işlevi söylenen nesneyi gösterme) 	<ul style="list-style-type: none"> • Resimli kartları ayırt etme (Kullanılan araçlar: işlevi söylenen nesneyi gösterme) 	
Geçişler	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme 	<ul style="list-style-type: none"> • Sınıf içi etkinliklerde öğretmenine yardım etme (beslenme araçlarını dağıtma) • Yardım talep etme • Teşekkür etme
Diğer	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkur tamamlama (Denge/yürüme tahtası, trampolin, pilates topu, bowling araçları vb. nelerden oluşan parkuru yürüterek, atlayarak ve zıplayarak tamamlar.)

ÖRNEK OYUN GRUBU TEMALAR/ALT TEMALARI

TEMALAR/ALT TEMALAR **	SÜRE
1. BEN KİMİM? A. Ailem (Aile bireyleri) B. Evin (Evin bölümleri, eşyalar, araçlar) C. Okulum (Okulun bölümleri)	... hafta
2. YİYECEKLER A. Meyveler B. Sebzeler C. İçecekler	... hafta
3. GİYECEKLER A. Mevsime göre B. Cinsiyete göre C. Yaşa göre D. Mesleklerle göre	... hafta
4. BEDENİMİZ A. Duyu organları B. Vücut bölümleri	... hafta
5. HAYVANLAR A. Çıkarttığı seslere göre B. Çıkarttığı ürünlere göre C. Beslenme biçimlerine göre D. Havada, karada, suda yaşayanlara göre E. Yuvalarına göre	... hafta
6. TAŞITLAR A. Karada B. Havada C. Suda	... hafta

**Programda yer alan 18-36 ay dönemi kazanımları bu temaların içine gömülerek çalışılabilir.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Eğitim Yılı :

Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Alıcı Dil Gelişim Alanı			

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Eğitim Yılı :

Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
İfade Edici Dil Gelişim Alanı			

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Eğitim Yılı :

Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Kaba Motor Gelişim Alanı			

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Eğitim Yılı :

Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
İnce Motor Gelişim Alanı			

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI (BEP)

Öğrencinin Adı ve Soyadı :

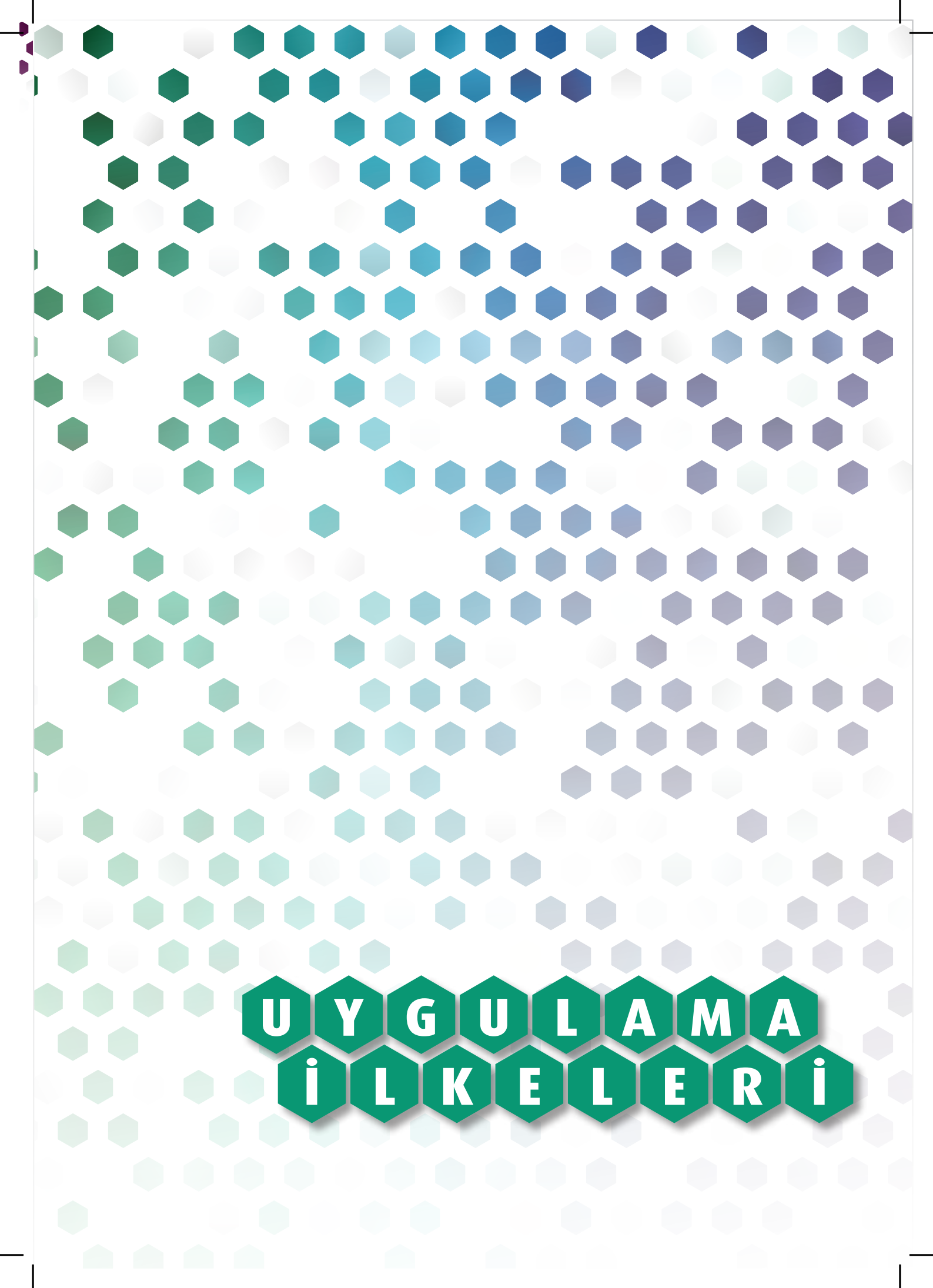
Yaşı :

Eğitim Aldığı Süre :

Eğitim Yılı :

Kazanımlar	Kazanıma Başlama Tarihi	Kazanımı Edinme Tarihi	Sorumlu Kişiler
Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı			

UYGULAMA
İLKELERİ

Uygulama İlkeleri

- Bu programın uygulanması, ebeveynlerin/birincil bakıcıların desteklenmesi ve bilgilendirilmesi yoluyla yapılmalıdır.
- Gelişimi desteklemek amacıyla hazırlanmış bu programın temel hedefi, çocuğun bağımsız bir şekilde becerileri yerine getirmesidir. Çocuğa bağımsız yapması için şans tanımak, ihtiyaç duyduğu kadar yardım etmek, yardımla bile yapsa çocuğunuzu coşkulu bir şekilde ödüllendirmek, hatalı yaptığında ona model olarak doğrusunu göstermek ve bir daha yapma şansı tanımak gibi teknikler çocuğun öğrenmelerini destekleyecektir. Etkinlik kartlarında detaylıca anlatılan bu tekniklerin kullanılması gerekmektedir.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanmış olan "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nın uygulanması öncelikle gelişimsel geriliği/yetersizliği, gelişimsel gerilik/yetersizlik riski ya da şüphesi olan çocuğun ailesinin eğitim kurumuna başvurusu ile başlayacaktır. Bu evrenin sağlıklı işleyebilmesi için okul tarafından etkili/işleyen bir başvuru kabul ve randevu takip sistemi oluşturulmalıdır.
- İlk randevuda çocuk, "0-36 Ay Erken Çocukluk Öğretim Programı Değerlendirme Kitapçığı" doğrultusunda değerlendirilmeli, "Aile Bilgi Formu" doldurtulmalı ve aileye program ve süreç ile ilgili bilgilendirme yapılmalıdır. İlk randevu için en az 2 öğretmen görev almalı, çocuğun ve ailenin kapsamlı bir ilk incelemeden geçirilmesi için ekip oluşturulmalıdır. Ailenin içinde bulunabileceği olası olumsuz duygusal durum nedeniyle bir psikolojik danışmanın da ekibe katılması önemlidir.
- Aile ile iletişimde öğretmenlerin dikkatli ve sabırlı olmaları, ailenin gereksinim duyduğu bilgileri sunan bir yol izlemeleri önemlidir. Öğretmenler, ailelerin yeni tanı alma sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin farklı kaynaklardan da bilgi edinmelidir.
- Aile eğitimi planlanırken ve aileler için hedefler belirlenirken ailenin sahip olduğu maddi ve fiziksel olanaklar, ebeveynlerin/birincil bakıcıların eğitim düzeyleri ve çocuğun yetiştirilmesine ilişkin düşünce ve görüşleri dikkate alınmalıdır.
- Çocuğun BEP'ini oluşturabilmek için programa dayalı değerlendirme yapılmalıdır. Çocuk 7 gelişim alanının hepsinde ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Her bir kazanım, etkinlik kartlarındaki değerlendirme bölümünde uygun bir şekilde değerlendirilmelidir.
- Ebeveyn/birincil bakıcı, kendi gözleminden emin bir şekilde çocuğun yaptığını ya da yapamadığını söylüyorsa bu bilgi veri kabul edilmelidir. Ancak ebeveyn/birincil bakıcı, bilgisinden emin değilse çocuk ilgili kazanım konusunda test edilmelidir.
- Çocuk için BEP oluşturulurken her gelişim alanından en az 2 kazanımın programda yer alması uygun olacaktır. Böylece çocuk, programı doğrultusunda ilerlerken tüm gelişim alanlarını kapsayan kapsamlı bir müdahale hizmetinden yararlanmış olacaktır.
- Ebeveyne/birincil bakıcılara çocukla programı evde uygulaması öğretilirken izlenecek süreç şu şekilde olmalıdır:

-
- ◇ Kazanımı okuyunuz.
  - ◇ Etkinlik kartını ebeveyn/birincil bakıcı ile birlikte inceleyiniz.
  - ◇ Beceri öğretiminin nasıl yapılacağını göstererek model olunuz.
  - ◇ Ebeveyn/birincil bakıcının çocuğa beceri öğretimi yapmasını isteyiniz.
  - ◇ Yaptığı doğruları ve hataları söyleyerek geri bildirim veriniz.
  - ◇ BEP'te yer alan her bir kazanım için aynı sırayı takip ediniz.
  - ◇ Tüm kazanımlarınızı bu şekilde öğrettiğinizde oturumu bitiriniz.
  - ◇ Oturum sonunda yapılan tüm işlerin genel bir özetini yaparak görüşmeyi toparlayınız.
  - ◇ Varsa ebeveynin/birincil bakıcının sorularını yanıtlayınız.
  - ◇ Bir sonraki danışmanlık randevusunun tarihini belirleyerek oturumu sonlandırınız.

- Tüm gelişim alanlarında yer alan kazanımların bebek/çocuk tarafından akranları gibi sergilenmesi için etkinlikler sırasında ebeveynler temel öğrenme prensiplerini kullanmalıdır (örneğin bebeğin etkinliğe aktif katılım sağlaması, bebeğin motive olduğu zamanlarda ilgili kazanımın çalışılması, bebeğin çalışılan kazanım için aktif keşfetmesinin sağlanması, kazanım için yapılacak etkinliğin önce bebeğe gösterilmesi, kazanım için alternatif etkinliklerin kullanılması, kazanım için etkinliklerin sık sık tekrar edilmesi, benzer kazanımlar için farklı etkinliklerin uygulanması, etkinlikler esnasında ebeveynin çocuğa geri bildirim vererek öğrenmesine yardımcı olunması vb.). Öğretim programı ve etkinlik kartlarında yer alan kazanımlardan her birini çocuğun bir defa bağımsız sergilemesi, çocuğun ilgili kazanımda yüksek performans gösterdiği anlamına gelmez. Kazanımların özel gereksinimi olmayan akranları gibi sergilenmesi için yukarıda belirtilen öğrenme prensiplerinin etkinlikler esnasında ebeveyn tarafından yoğun olarak kullanılması gerekmektedir.
- Danışmanlık saatine aile ile birlikte karar verilmelidir. Çocuğun yorgun, uykusuz ya da aç olmaması, dönemsel olarak performansını ve katılımını engelleyecek hastalıklar yaşamıyor olması önemlidir.
- Aileler ile çalışırken mesleki terminoloji kullanmaktan kaçınılmalıdır. Örneğin "çocuğa uyarın vermek", "çocuğun tepkilerine karşı yanıtlayıcı olmak" gibi alan uzmanlarının kullandığı kavramlar yerine "çocuktan bir şey yapmasını istemek", "çocuğa bir oyuncuğı uzatmak", "çocuğun sizinle konuşmaya çalışmasının farkına varıp ona cevap vermek" gibi daha gündelik, herkes tarafından anlaşılabilir bir dil kullanılmalıdır.
- Öğretimi hedeflenen kazanımın etkinlik kartı, ilk olarak öğretmen ve ebeveynle/birincil bakıcıyla birlikte incelemelidir. Etkinlik kartında yazılan ifadelerin ebeveyn/birincil bakıcı tarafından doğru anlaşıldığından emin olunmalıdır. Anlaşılmayan yerler öğretmen tarafından açıklanmalıdır.
- "Ebeveyn-Bebek Grubu" 0-18 ayda ağırlıklı olarak eve dayalı bir bireysel programı içermeli, ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi yoluyla sunulmalıdır. "Oyun Grubu" ise 18-36 ayda, okulda oluşturulacak küçük gruplarda öğretmenlerce desteklenmelidir.
- 0-18 ayda "Ebeveyn-Bebek Grubu", haftada 1-2 saat olmalıdır.

-
- "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nın uygulanmasında özel eğitim öğretmenleri ile birlikte rehberlik öğretmenin (psikolojik danışman) ve lisans düzeyi çocuk gelişim mezununun rol alması önemlidir. Bu programı uygulayacak ekibin programa ilişkin hizmet içi eğitim alması önemlidir.
  - 18-36 aylık çocukların "Oyun Grubu" haftada 3 gün, günde 2 saat katılacakları grup etkinlikleri şeklinde olmalıdır.
  - Grup sınıflarından sorumlu 1 öğretmen, çocuk sayısı ve özelliklerine göre 1 ya da 2 yardımcı öğretmen olmalıdır.
  - Grup sınıflarının büyüklüğü 25 metrekareden az olmamalıdır.
  - 18-36 ay "Oyun Grupları" benzer yaş aralığındaki 4-6 çocuktan oluşturulmalı ve aileler de bu gruplara dâhil edilmelidir. Gruplar oluşturulurken çocukların yaş ve gelişim düzeyleri birlikte ele alınıp birbirine yakın düzeylerdeki çocuklar aynı gruba alınmalıdır.
  - Grup eğitimleri, tüm gelişim alanlarını destekleyici ve farklı öğretim, yöntem ve yaklaşımlarına olanak sağlayan bir yapıda olmalıdır. Eğitim programı yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış anlardan oluşmalıdır. Fiziksel düzenlemeler de buna uygun yapılmalıdır.
  - "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Programı"nın 36 ayını ya da tüm kazanımları tamamladıktan sonra bir üst eğitim kademesi olan 37-78 ay aralığındaki çocuklar için hazırlanmış olan "37-78 Ay Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı"na ya da genel eğitimde yer alan okul öncesi programlarına yönlendirilmelidir.

Kaynakça

- Ammer, J. J., & Bangs, T. (2002). *Birth to Three-Assessment and Intervention System (BTAIS-2)*. Austin, TX: PRO-ED.
- Ball, M. F. (2002). *Developmental Coordination Disorder: Hints and Tips for the Activities of Daily Living*. Jessica Kingsley Publishers.
- Bayley, N. (2006). *Bayley Scales of Infant and Toddler Development (3rd Ed.)*. San Antonio: The Psychological Corporation.
- Berk, L. (2013). *Child Development (9th Ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Bly, L. (1994). *Motor Skills Acquisition in the First Year*. San Antonio: Pearson.
- Bly, L. (1999). *Baby Treatment Based on NDT Principles*. Austin: Pro-Ed Inc.
- Braddock, B., & Brady, N. C. (2016). *Prelinguistic Communication and Joint Attention*. In D. Keen, H. Meedan, N. C. Brady, & J. W. Halle (Eds.), *Prelinguistic and Minimally Verbal Communicators on Autism Spectrum* (pp. 33-49). Singapore: Springer Publishing.
- California Department of Education (2009). *California Infant/Toddler Learning & Development Foundations*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/itfoundations2009.pdf>
- California Department of Education (2012). *California Infant/Toddler Curriculum Framework*. Retrieved from <http://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/itcurriculumframework.pdf>
- Carpenter, M., Nagell, K., & Tomasello, M. (1998). Social Cognition, Joint Attention, and Communicative Competence From 9 to 15 Months of Age. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 63 (4, Serial No. 255).
- Colorado Department of Education (2012). *Colorado Early Learning & Development Guidelines*. Retrieved from <https://www.cde.state.co.us/early/eldgs>
- Community of Practice in Autism (2017). *Joint Attention and Social Referencing*. Retrieved from <http://www.infantva.org/documents/CoPA-Nov-JointAttentionSocialRefer.pdf>
- Cowden, J.E. & Torrey C.C. (2007). *Motor Development and Movement Activities for Preschoolers and Infants with Delays*. Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Delaney, T. (2009). *101 Games and Activities for Children with Autism, Asperger's, and Sensory Processing Disorders*. McGraw-Hill Companies.

-
- Diken, İ., Vuran, S. Yanardağ, M., Diken, Ö., Ülke-Kürkçüoğlu, B., & Bozkurt, F. (2012). *0-36 Aylık Çocuklar İçin Gelişimsel Destek Programı (GEDEP)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Einon, D. (1999). *Learning early: Everything Parents Need to Encourage and Develop Their Child's Learning Skills From Birth to Six Years of Age*. Checkmark Books.
- Ellison, S. (2006). *365 Games Smart Toddlers Play (3rd Ed.)*. Sourcebooks: Illinois.
- Frankenburg, W. K., Dodds, J., Archer, P., Shapiro, H., & Bresnick, B. (1992). *The Denver II: a Major Revision and Restandardization of the Denver Developmental Screening Test*. *Pediatrics*, 89(1), 91-97.
- Gordon, A. M., & Browne, K. W. (2015). *California Edition Beginning Essentials in Early Childhood Education*. Cengage Learning.
- Grigorenko, E. L., & Sternberg, R. J. (1999). *Assessing Cognitive Development in Early Childhood*. Early Childhood Development.
- Guralnick, M. J. (2001). *Early Childhood Inclusion: Focus on Change*. Paul H. Brookes Publishing Company, PO Box 10624, Baltimore, MD 21285-0624.
- Haibach, P.S., Reid, G., & Collier, D.H. (2011). *Motor Learning and Development*. Champaign: Human Kinetics.
- Hammon, V. (1995). *Developing a Marketing Strategy for an Early Childhood Education Program in Hawaii*.
- Harding, J., Meldon-Smith, L., & Sheridan, M. (2012). *Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Routledge.
- Howard, J. (2017). *Mary D. Sheridan's Play in Early Childhood: From Birth to Six Years*. Taylor & Francis.
- Jenkinson, J., Hyde, T., & Ahmad, S. (2008). *Building Blocks for Learning Occupational Therapy Approaches: Practical Strategies for the Inclusion of Special Needs in Primary School*. John Wiley & Sons.
- Kuder, S. J. (1997). *Teaching Students with Language and Communication Disabilities*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Kurtz, L. A. (2003). *How to Help a Clumsy Child: Strategies for Young Children with Developmental Motor Concerns*. Jessica Kingsley Publishers.

-
- Kurtz, L. A. (2007). *Understanding Motor Skills in Children With Dyspraxia, Adhd, Autism and Other Learning Disabilities: A Guide to Improving Coordination*. Jessica Kingsley Publishers.
- Lifter, K., & Bloom, L. (1998). *Intentionality and the Role of Play in the Transition to Language*. In A. M. Wetherby, S. F. Warren & J. Reichle (Eds.), *Transitions in Prelinguistic Communication* (pp. 161-195). Baltimore, Maryland: Paul H. Brookes Publishing.
- Martin, S. (2006). *Teaching Motor Skills to Children with Cerebral Palsy and Similar Movement Disorders*. Bethesda: Woodbine House.
- Mayesky, M. (2014). *Creative Activities and Curriculum for Young Children*. Cengage Learning.
- McCune, L. (1995). *A Normative Study of Representational Play in the Transition to Language*. *Developmental Psychology*, 31(2), 198-206.
- MEB (2018). *Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireyler İçin (0-36 Ay) Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- Pieterse, M., & Treloar, R. (2007). *Küçük Adımlar Gelişim Geriliği Olan Çocuklara Yönelik Erken Eğitim Programı*. (Çev. G. Kırcaali-İftar (Ed.)), İstanbul: Daktylos Yayınevi.
- Plomin, R., & DeFries, J.C. (1985). *Origins of Individual Differences in Infancy: The Colorado Adoption Project*. Orlando, FL: Academic
- Provence, S., Ericson, J., Vater, S. & Palermi, S. (1995). *Infant-Toddler Developmental Assessment*. Riverside Publishing.
- Rogers, S. J. & Dawson, G. (2009). *Early Start Denver Model for Young Children with Autism: Promoting Language, Learning and Engagement*. New York, NY: The Guilford Press.
- Savaşır, I., Sezgin, N., & Erol, N. (1995). *Ankara Gelişim Tarama Envanteri El Kitabı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Sher, B. (2009). *Early Intervention Games: Fun, Joyful Ways to Develop Social and Motor Skills in Children with Autism Spectrum or Sensory Processing Disorders*. John Wiley & Sons.
- Silberg, J. (2001). *Games to Play with Babies*. Beltsville, MD: Gryphon House Inc.
- Squires J, Bricker D. (2009). *Ages & Stages Questionnaires. Third Edition. (ASQ-3): A Parent-Completed Child-Monitoring System*. Baltimore, MD: Paul Brookes.

The Early Childhood Direction Centre (2012). *Developmental Checklists Birth to Five*. Retrieved from http://ecdc.syr.edu/wpcontent/uploads/2013/01/Developmental_checklists_Updated2012.pdf

Temel, F., Ersoy, Ö., Avcı, N., & Turla, A. (2005). *Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı "GEÇDA"*. Ankara: Rekmay Ltd. Şti.

Tomprowski, P., McCullick, B., & Pesce, C. (2015). *Enhancing Children's Cognition with Physical Activity Games*. Human Kinetics.

Warner, (1999). *Baby Play & Learn*. New York, NY: Meadowbrook Press

Warshaw, S. P. (2013). *Hawaii Early Learning Profile (HELP) Strands 0-3 Plus*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.

Warshaw, S. P. (2012). *HELP at Home*. Menlo Park, CA: VORT Corporation.

Woodhead, M. (1996). *In Search of the Rainbow: Pathways to Quality in Large-Scale Programmes for Young Disadvantaged Children. Early Childhood Development: Practice and Reflections Number 10*. Bernard van Leer Foundation, PO Box 82334, 2508 EH, The Hague, Netherlands (Single copies free of charge).

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

eBa
www.eba.gov.tr

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.